

УДК [373.31:811.111](510)

Ю. В. ЛАХМОТОВА

аспірант

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

ПРОБЛЕМА ІНШОМОВНОЇ ОСВІТИ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У КИТАЇ

Розглянуто проблему іншомовної освіти молодших школярів у Китаї та роль початкової школи у вивченні англійської мови, проаналізовано фактори впливу на формування успішності молодших: формування мотивації, роль дитини, вчителів, батьків. З'ясовано, що батьки, учні яких вивчають англійську мову є важливими людьми, тому що вони зацікавлені у вивченні англійської мови та хочуть, щоб діти використовували набуті знання у подальшому навчанні та житті, могли змогу вільно спілкуватися та розуміти мову на слух. З'ясовано що проблема мотивації є одним з найважливіших факторів, що впливають на навчальний процес у системі навчання в початковій школі не лише в Китаї, а й в будь-якій іншій країні; для досягнення кращих результатів цей фактор слід неодмінно враховувати як один із складників вирішення проблеми оптимізації процесу навчання та забезпечення якості освіти.

Ключові слова: іншомовна освіта, молодші школярі, Китай, англійська мова, початкова школа, успішність.

На сучасному етапі розвитку суспільства суттєве значення має вирішення проблеми оволодіння іноземною мовою. І якщо нещодавно знання іноземної мови в Україні не мало великого значення і було лише показником загальнокультурного рівня, то тепер це є одним із необхідних факторів формування повноцінної особистості. Активне володіння англійською мовою як професійно-спрямованим письмовим, так і усним мовленням є вимогою сучасності. Майже кожен третій житель країни вивчає англійську мову в школах та ВНЗ країни.

Уведення предмету “Іноземна мова” до Державного стандарту початкової загальної середньої освіти України та визначення державою необхідності та доцільності впровадження іноземної мови в початковий план школи поставило ще одне питання, як зацікавити учнів та стимулювати їх до вивчення англійської мови [7].

Звертаючись до досвіду Китаю, який першим з країн Далекого Сходу почав вивчати англійську мову можна сказати, що Китай нараховує найбільшу кількість людей, які вивчають та викладають англійську мову в усьому світі. Міністерство науки КНР визнало англійську мову обов'язковим для вивчення мови в початковій школі із 2001 року [6]. У деяких школах вивчати англійську мову починають вже з першого класу, але більшість початкових шкіл починає вивчати англійську мову лише з третього класу. Не зважаючи на це, попит на вивчення англійської мови з кожним роком зростає, тому уряд пропонує вивчення англійської мови з першого класу, а щоб усі діти були зацікавлені у вивченні англійської мови як іноземної потрібна стійка та обґрунтована мотивація.

Зарубіжний досвід про важливість вивчення англійської мови як іноземної цікавив багатьох вчених: Д. Брунер, Б. Вайнер, Т. Гільберт, К. Левін, Д. К. Макклеланд, Ф. Олпорт, Б. Скіннер, Е. Томпсон, Х. Хекхаузен.

У вітчизняній та російській педагогіці в працях М. Данилова, М. Пістрак, В. Сухомлинського розроблені загальні положення щодо вивчення англійської мови. Також питаннями іншомовної освіти займалися і російські вчені, які розглядали як загальні питання про вивчення іноземної мови школярів у КНР так і в початковій школі: Н. Боревська, В. Клепіков, І. Баліцька, А. Джуринський, О. Михайленко, Т. Бессонова, М. Боєнко, Р. Роман, Т. Сорокіна, О. Урбанська, Г. Китайгородська.

У Китаї також багато науковців розглядали проблему важливості вивчення англійської мови: Тонбо Джан, Чен Л, Ху І, Ван Цхі, зокрема вивчення англійської мови в початковій школі займалися такі китайські вчені: Лісіан Дзін, Юан Юан, Дзі Джан, Сяохуа Ліан, Сюн Сіє, Сяо Гуй Шичуан, Шу Дінфан, Дай Вейтон, Ван Ліфей, Діу Чхенцхієн, Чхен Баокуо та інші.

Мета статті – визначити фактори впливу на ефективне формування вивчення англійської мови в початковій школі Китаю.

В Україні вивчення англійської мови в початковій школі вводилось кілька разів. Кожного разу введення англійської мови, як навчального предмету початкової школи, було вмотивовано суспільними потребами та євроінтеграційними процесами у житті країни. Що стосується вивчення англійської мови, то треба відзначити, що важливу роль відіграють такі фактори як: вік, правильно підібраний матеріал та інтерес до навчального матеріалу, а точніше мотивація.

Спонування до вивчення англійської мови довго демонструвалось як один з найважливіших факторів в успішному оволодінні мовою. Мотивація вивчення англійської мови дуже тісно пов'язана з високим рівнем володіння мовою, наполегливість у вивченні та спілкуванні з носіями мови, яку вивчає. Дуже важливо велику увагу приділяти молодшому поколінню, яке прагне вивчити англійську мову, тому що вони представляють значну частину національного населення по всьому світу.

Поки в Китаї залишається відкритим питанням вивчення англійської мови серед молодших школярів, то на Заході, залучання до вивчення іноземної мови має широке визнання, яке вже змогло вплинути на навчання. Ця стаття спрямована на те, щоб внести деякі зміни, які будуть корисні для відстеження моделі розвитку у вивченні англійської мови серед молодших школярів в Китаї та роз'яснення того, як складні контекстуальні фактори (наприклад участь батьків та вплив вчителів) можуть взаємодіяти між собою [3].

Як і для будь-якої іншої справи, для вивчення іноземної мови потрібна позитивна мотивація, тобто бажання займатися, потреба у цьому, інтерес. Якщо дитина не має бажання, то зусилля батьків та вчителів будуть приречені на невдачу: дитина або не вчитиметься, або вчитиметься лише

для того, щоб її не карали (негативна, деструктивна мотивація). Ось чому нам потрібний здоровий інтерес, адже без нього первісний ентузіазм проходить дуже швидко і процес вивчення мови перетворюється на небажання та рутину, це стає дуже нудним та безперспективним заняттям.

Неможливо безпосередньо захочувати учнів. Можливо зробити речі, які змусять учнів самих прагнути вивчати англійську мову. Потрібно надати можливість молодшим школярам в організації навчальних заходів, які зосереджені на аудіюванні та говорінні. Ці два види діяльності на уроках англійської мови в початковій школі Китаю є найголовнішими, діти хором за вчителем повторюють фрази та вислови запам'ятовуючи звуки вимови. Учитель не може приділити кожному учню окрему увагу, вчитель працює на цілий клас, на цілу групу дітей.

Проводити свої уроки через гру – це завжди весело та цікаво. Під час гри дитина позасвідомо, без напруги засвоює, і закріплює надзвичайно багато інформації. Школярі початкової школи ще діти, тому їм дуже важко висидіти весь урок з початку до кінця, а коли цей урок проходить в цікавій для них формі, то вони не помічають, як швидко спливає час.

Важливо, щоб учні бачили перспективу в використанні мовного матеріалу. Слід учням використовувати нові слова, фрази, вислови, які вони вивчають. Та подавати весь новий матеріал не лише в лекційній формі, а використовувати ігрові форми роботи, парну та групову форму роботи на уроці. Хоча в китайській початковій школі це є неможливим, тому що в кожному класі по 40-50 учнів. І класи не поділяються на підгрупи. Але це стосується лише державні школи, в приватних школах в класах менше учнів і вчителі використовують різні форми роботи на уроках.

Вивчення англійської мови як іноземної для маленьких китайців – це дуже важкий і тривалий процес, що вимагає терпіння, значної концентрації та впевненості в успішності його завершення. Дитина, яка щойно починає навчатися, повинна розуміти, що освіта – особлива цінність, яка визначає статус людини у суспільстві, внутрішню свободу і гідність, а також конкурентні переваги, дає можливість у подальшому здобути освіту за кордоном, а це є найголовнішою метою серед учнів в Китаї.

Також, щоб залучити молодших школярів вивчати іноземну мову, а саме англійську потрібно вивчати не лише мову спілкування, а також – культуру цієї мови. Коли учень знає не лише мову, а традиції, то він стає більш впевнений у своїх здатностях. Крім того, Ян, дослідник з Китаю, який у 2006 році досліджував мотивацію вивчення іноземної мови, зазначив, що залучення до вивчення англійської мови для китайців є складним багатогранним явищем (поєднання інтегративних та інструментальних орієнтацій) [5]. Деякі учні вважають, що вивчення англійської мови важливо лише для іспитів, хоча інша частина учнів вивчають мову, тому що їм подобається вчитель. Тим не менш, у цьому дослідженні не було вказано, чи подобаються професійні якості вчителя, чи його особливі якості, чи вчитель тисне на учнів чи будь-що інше.

Учитель своїм доброзичливим ставленням до молодших школярів, своєю зацікавленістю у їх успіху стимулює їх активність, а позиція вчителя для молодших школярів – це позиція помічника, консультанта, друга. Але не слід забувати про те, що вчитель повинен бути в міру вимогливим, лише тоді буде результат його праці. Будь-яким способом, якнайчастіше демонструйте, що ви вірите у здібності дитини. Успіх безпосередньо пов'язаний з вашою здатністю до самоорганізації. Високоорганізована людина чітко знає, чого хоче та йде до своєї мети. Робоча атмосфера та сприятливі умови для спілкування і є оптимальним режимом уроку, який виробляє в учнів бажання у вивченні іноземної мови.

Отже, перед вчителями та батьками стоїть найголовніше питання, яким чином заохотити дитину до вивчення англійської мови, яка дуже відрізняється від рідної мови? Існує багато факторів, що впливають на ефективність навчального процесу та забезпечення якості освіти. Одним з цих факторів є спонукання до отримання активних знань, що забезпечують прискорення суспільного розвитку за всіма його напрямками.

Розгляд проблеми вивчення мови через соціально-психологічні аспекти є добре створеною темою дослідження на Заході [1]. Вчені вважають головним є не втратити початковий інтерес, а навпаки, будь-якими способами підсилювати його. Цього можна досягти двома способами. По-перше, бачити успіхи і не помічати невдачі. Невдача веде до розчарування, а розчарування – до браку мотивації, брак, своєю чергою, веде до прямої відмови зробити ще одну спробу. Вчені вважають, успіх веде до перемоги – перемога веде до мотивації – мотивація веде до бажання перемогти. По-друге, очікування приходять від вчителів, самих учнів, однолітків, друзів та їх батьків. Високі очікування можуть призвести до високих досягнень [2].

В Китаї існує кілька опублікованих наукових праць про зацікавленість учнів у вивченні іноземної мови та очікування батьками учнів початкової школи, які вивчають англійську мову як іноземну та їх батьків, про яких ми згадували вище. Це призводить до двох основних дослідницьких питань даної статті:

1. Що стимулює молодших школярів в Китаї вивчати англійську мову?
2. Що очікують батьки від вивчення англійської мови їхніми дітьми?

Для того, щоб отримати відповіді на ці два питання, китайські дослідники проводять опитування серед вчителів та батьків молодших школярів, щоб у подальшому задовольнити їх потреби у вивченні англійської мови. Також, у це анкетування включає в себе наступні питання про вивчення англійської мови, які допомагають у розв'язанні цих питань:

- Що учні відчують та що їх спонукає навчатися?
- Які на вашу думку залучені ефективні чинники впливу?

- Які види досвіду у вивченні мови у молодших школярів вже були?
- Які очікування у батьків щодо дитини, яка вивчає англійську мову?

Вчені сподіваються, що відповіді на ці питання можуть допомогти вчителям англійської мови отримати уявлення про учнів та їх батьків, які є ключовими прихильниками, чії діти вивчають англійську мову. Очевидно, думка батьків в Китаї відіграє важливу роль у закладанні основ для вивчення іноземної мови їх дітей. Батьківські фактори (наприклад, доходи сім'ї, рівень освіти батьків, рід діяльності батьків) асоціюються з розвитком вивчення мови в школі. Крім того, загальний вплив емпіричного дослідження показує, що очікування батьків мають значний вплив на вивчення англійської мови їхніми дітьми, для їх розвитку як у рідній мові, так і в іноземній.

Нажаль, китайці дуже мало приділяють уваги вивченню методичної літератури, як викладати англійську мову в початковій школі Китайської народної республіки. Вони спираються на західні методики, та використовують їх досвід. Вчених лише турбує якість та кваліфікація підготовки вчителів англійської мови в початковій школі [4]. Дуже мало приділяється уваги розробці навчальної програми, навчальним матеріалам, методам викладання, вимові звуків та вивченню лексики на уроці. Велику ставку китайці роблять на викладачів англійської мови з інших країн. Вони вважають, якщо людина є носієм мови, то вона вже може викладати та вчити дітей. Крім того, декілька публікацій щодо мотивації вивчення англійської мови в початковій школі лише пишуть про те, що потрібно учнів мотивувати, але насправді, ні як не мотивують їх до необхідності у вивченні іноземної мови. Весь цей тягар полягає на плечі батьків, які займають найголовніше місце у мотивації учнів до знань та очікувань.

Висновки. Розглянуто важливість вивчення іноземних мов серед учнів початкової школи, оскільки це є нагальною вимогою сьогодення. Також було розглянуто низку факторів впливу на успішне оволодіння англійською мовою: формування мотивації, роль дитини, вчителя та батьків. Багато людей спілкуються англійською мовою як мовою міжнародного спілкування, Україна і Китай не є винятком. А, щоб усі діти хотіли вивчати іноземну мову, мали інтерес та стимул, потрібна стійка та обґрунтована мотивація. І це є найголовнішим фактором у вивченні будь-якої іноземної мови. Також було з'ясовано, що будь-який інтерес потрібно підтримувати, і ця підтримка повинна надходити від учителів, від правильного вибору методів та форм роботи на уроці; від батьків, які вважають, що вивчення іноземної мови допоможуть у подальшому виборі професії та від самих учнів, які хочуть та прагнуть використовувати іноземну мову у повсякденному житті.

Отже, як ми з'ясували, що проблема стимулювання є одним з найважливіших факторів впливу на навчальний процес у системі навчання в по-

чатковій школі не лише в Китаї, а й у будь-якій іншій країні; і для досягнення кращих результатів цей чинник слід неодмінно враховувати як один із складників у розв'язанні проблеми оптимізації процесу навчання та забезпечення якості освіти.

Список використаної літератури

1. Gardner, RC, Lalonde, RN and Pierson, R (1983) The socio-educational model of second language acquisition: An investigation using Lisrel causal modelling. *Journal of Language and Social Psychology*, p. 1–15.
2. Rubie-Davies, C, Peterson, E, Irving, E, Widdowson, D, and Dixon R (2010) Expectations of achievement: Student, teacher and parent perceptions. *Research in Education* p. 36–53.
3. Wang, LC (2011) Strategies for encouraging motivations of primary school English learners. *Journal of Nanjing Xiaozhuang University*: No.1.
4. Wu, X and Yang, XQ (2008) Investigation and Analysis of Chinese Secondary and Primary School English Teachers. Beijing: People's Education Press.
5. Yan, R (2006) A survey and analysis of primary students' learning concept. *Journal of Basic English Education* p. 44–50.
6. Ministry of Education Document, April 2001.
7. Постанова КМУ №462 від 20.04.11 року “Про затвердження Державного стандарту початкової загальної освіти”.

Стаття надійшла до редакції 04.09.2015.

Лахмотова Ю. В. Проблема иностранного обучения младших школьников в Китае

Рассмотрено проблему иностранного обучения младших школьников в Китае, роль учеников начальной школы в изучении английского языка, проанализированы факторы влияния на формирование успешности младших школьников: мотивация, роль ребенка, учителя, их родителей. Выявлено, что родители, ученики которых изучают английский язык, являются важными людьми, потому что они заинтересованы в изучении английского языка, и хотят, чтобы их дети применяли полученные знания в дальнейшем обучении и жизни, имели возможность свободно общаться и воспринимать речь на слух. Выяснено, что проблема мотивации, является одним из главных факторов влияния на учебный процесс в системе обучения английскому языку начальной школы не только в Китае, а и в другой любой стране. Для достижения лучших результатов этот фактор следует учитывать, как один из составляющих в решении проблемы оптимизации процесса обучения и обеспечения качественного образования.

Ключевые слова: иностранное обучение, младшие школьники, Китай, английский язык, начальная школа, успешность.

Lakhmotova Y. A Problem of Foreign Education Among the Young Learners in China

Was examined a problem of foreign education among the young learners in China and the role of primary school learners in learning English; were analyzed the factors which have influence on the formation of young learners success: the formation of motivation, the role of child, the role of teacher, the role of parents. China has the largest number of people involved in English language teaching and learning. Required by the national curriculum from 2001, English is a compulsory subject for Chinese primary schools. Some schools provide English language teaching from age seven, it is the first form; but the majority of primary schools start English language teaching from age nine, it is the third form.

Second language motivation has long been demonstrated as one of the most important factors for successful language learning. It was also found that parents whose children learn English, play important roles in laying the foundation for children's language learning.

Studying motivations and expectations in language learning from social-psychological perspectives is a well-established research theme in western English language teaching. Expectations come from teachers, children themselves and their parents. High expectations may lead to higher achievement. Also we found out that the problem of motivation is one of the main factors that affects on the teaching process in the educational system not only in China's primary school but also in any other countries. For receiving the best results, this factor should be considered, as one of the component in solving the problem of the learning process optimization and ensure quality education.

Key words: *foreign language, younger pupils, China, English language, primary school, success.*